

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

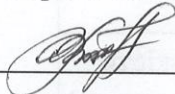
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 О. В Нікітіна

« 31 » 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 Екологія

Освітня програма: Екологія

Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 101Екологія освітньої програми Екологія. – Умань: Уманський НУС, 2022. – 24 с.

Розробники:

Гурський Ігор Миколайович, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності, кандидат с.-г. наук, доцент _____ (Гурський І. М)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «31» 08 2022 року № 1

Завідувача кафедри екології та безпеки життєдіяльності _____ (Василенко О.В.)
(підпис)

«31» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від «31» 08 2022 року № 1

Голова _____ (Тернавський А. Г.)

«31» 08 2022 року

© УНУС, 2022 рік

©Гурський І. М., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 10 «Природничі науки»	Обов'язкова	
Модулів – 3	Спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		2-й	
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		IV-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма: Екологія	Лекції	
		42 год.	
		Практичні, семінарські	
		48 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		90 год.	
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета (інтегральна компетентність) - Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання – засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС (надзвичайних ситуацій), побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна викладається після «Геологія з основами геоморфології і ландшафтної екології» та перед «Сучасні геоінформаційні системи з основами топографії і картографії».

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Програмні результати навчання:

ПР 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПР 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль. 1. Безпека життєдіяльності

Змістовий модуль 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності (БЖД). Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Життєдіяльність як фізіологічно-структурне поняття, її суть, взаємозв'язки та взаємозалежності. Взаємозв'язок життєдіяльності з навколишнім середовищем в системі «людина–середовище–діяльність». Принципи забезпечення діяльності. Основні поняття та визначення БЖД. Поняття небезпеки, безпеки, ризику та їх взаємозв'язки. Небезпека як основний фактор, що визначає рівень безпеки. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Сучасні проблеми життєдіяльності.

Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності

Ризик. Індивідуальний та соціальний ризик. Концепція ризику. Методи визначення ризику. Прийнятний ризик та безпека. Класифікація негативних чинників та визначення їхнього рівня в індивідуальній діяльності. Методика прогнозування можливості виникнення негативних чинників в індивідуальній діяльності. Принципи, методи та засоби забезпечення безпечної життєдіяльності.

Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»

Структурно-функціональна організація людини з точки зору взаємодії її з оточуючим середовищем

Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Гомеостаз – як особливий механізм захисту організму людини. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини. Захворювання, які викликаються факторами оточуючого середовища. Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину. Синергізм (ефект перевищення сумарної дії) та антагонізм (ефект нейтралізації дії) шкідливих факторів. Біоритми та їх роль в життєдіяльності людини. Психічні характеристики особистості. Психофізіологічний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та ін. речовин.

Вплив діяльності людини на навколишнє середовище

Загальна характеристика впливу людини на планетарні та космічні ресурси. Забруднення атмосфери. Руйнування озонового шару. Вплив діяльності людини на водні ресурси. Вплив діяльності людини на ґрунт, рослинність, фауну та кліматичні ресурси. Деградація оточуючого середовища внаслідок розвитку урбанізації, розширення масштабів та зміни форм ведення господарської діяльності.

Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори

Природні і техногенні небезпеки

Загальні закономірності виникнення природних небезпек. Абіотичні небезпеки: літосферні (землетруси, зсуви, селі, вулкани); гідросферні (повені, снігові лавини, шторми); атмосферні (урагани, зливи, град, тумани, ожеледі, блискавки); космічні (астероїди, сонячне та космічне випромінювання). Біотичні небезпеки (небезпечні рослини, тварини, риби, комахи, грибки, бактерії, віруси).

Заразні хвороби рослин та тварин. Небезпечні та шкідливі фактори, породжені природними джерелами небезпеки. Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її діяльності.

Соціальні і політичні та комбіновані небезпеки

Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Соціальні небезпеки – небезпеки, викликані низьким духовним та культурним рівнем. Політичні небезпеки: конфлікти на міжнародному та міждержавному рівні, духовне гноблення, політичний тероризм, ідеологічні, міжпартійні, міжконфесійні та збройні конфлікти, війни.

Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі

Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини. Загальні правила користування і поведінки в приміщеннях багатоквартирних житлових будинків та на прибудинковій території. Загальні правила поведінки на вулицях та дорогах, використання транспортних засобів та користування ними.

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Системи формування здоров'я

Основи теорії і практики культури здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я людини. Прогнозування здоров'я. Захворюваність (інфекційна, неінфекційна, гостра, хронічна) та смертність як показники стану здоров'я населення. Оздоровчі традиційні та нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Необхідне фізичне та розумове навантаження і стан здоров'я людини. Методика вивчення рівня здоров'я людини.

Безпека харчування

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Теорія харчування. Споживчі властивості та поєднання харчових продуктів. Вимоги до якості та безпека харчових продуктів, продовольчої сировини і супутніх матеріалів. Шляхи надходження шкідливих речовин у харчові продукти. Утворення токсичних речовин у процесі приготування продуктів. Зберігання продуктів та їх обробка. Харчові добавки, як можливі забруднювачі. Нітрати, нітрити, нітросоаміни в продуктах, шляхи зменшення їх кількості.

Пестициди, їх токсичність. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Важкі метали у продуктах харчування. Радіонукліди в харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Державне регулювання належної якості та безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини. Основні шляхи запобігання забруднення харчових продуктів.

Безпека в умовах кримінальної злочинності та тероризму

Криміногенні ситуації та найбільш характерні випадки їх прояву. Психологія спілкування в конфліктних ситуаціях кримінального характеру. Стан та динаміка

розвитку проявів тероризму. Кримінально-правова оцінка тероризму, стратегія захисту від тероризму. Індивідуальні та колективні дії під час терористичних актів.

Невідкладна допомога при нещасних випадках

Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого. Медична аптечка. Використання підручних матеріалів при наданні першої медичної допомоги. Порядок проведення реанімаційних заходів. Термін, послідовність та методика проведення штучного дихання та непрямого масажу серця. Перша медична допомога при зовнішніх та внутрішніх кровотечах. Види отруєнь.

Перша медична допомога при переломах і вивихах. Перша медична допомога при опіках, електротравмах та обмороженнях. Види опіків. Перша медична допомога при серцевому нападі, задусі, судомах, непритомності тощо.

Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Конституційні основи безпеки: право на життя, працю, свободу, соціальний, громадський та державний захист. Закони, законодавчі та нормативні акти, кодекси та інші регламентуючі безпеку життєдіяльності документи. Система правового захисту та нагляду за дотриманням правової безпеки. Державні органи, відповідальні за забезпечення безпеки життєдіяльності. Відповідальність за порушення законодавства.

Діяльність ООН – основа міжнародної безпеки і безпеки особи. Міжнародне співробітництво України з питань безпеки життєдіяльності та спільних дій у разі транскордонних екстремальних ситуацій. Концепція національної безпеки України. Стратегічний розвиток України у світлі завдань забезпечення сталого розвитку людства.

Модуль 2. Правові та організаційні питання охорони праці

Змістовий модуль 3. Зміст дисципліни «Охорона праці»

Тема 6. Правові та організаційні питання з охорони праці

Вступ, історія розвитку охорони праці. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні та світі. Соціально-економічне значення охорони праці. Основні поняття в галузі охорони праці. Предмет, зміст курсу та зв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 7. Законодавство України з охорони праці

Законодавчі акти України про охорону праці. Розділи та основні принципи Закону України «Про охорону праці». Права і пільги для працівників в Законі України «Про охорону праці». Відшкодування працівникам за шкідливі умови праці і втрату здоров'я. Праця жінок в Законі України «Про охорону праці». Праця підлітків в Законі України «Про охорону праці». Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму

Тема 8. Державне управління охороною праці, організація охорони праці на виробництві, контроль і нагляд за охороною праці

Органи державного управління охороною праці, їх компетенція. Нагляд і контроль за охороною праці. Організація охорони праці на виробництві. Структура управління охороною праці (СУОП), її функції на підприємствах. Оціночні показники роботи СУОП. Виконавчі органи СУОП.

Тема 9. Аналіз травматизму і професійних захворювань

Особливості формування умов праці на виробництві. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Терміни визначення: травма, профзахворювання, отруєння. Види нещасних випадків та їх класифікація. Основні причини нещасних випадків та методи їх аналізу.

Модуль 3. Цивільний захист

Змістовий модуль 5. Система цивільного захисту України

Тема 10. Основні засади державної політики у сфері цивільного захисту.

Цивільний захист (ЦЗ) – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Основні принципи здійснення цивільного захисту: 1) гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності; 2) комплексного підходу до вирішення завдань ЦЗ; 3) пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян; 4) максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення НС; 5) централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни Оперативно-рятувальної служби ЦЗ, аварійно-рятувальних служб; 6) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан ЦЗ, крім обмежень, встановлених законом; 7) добровільності – у разі залучення громадян до здійснення заходів ЦЗ, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я; 8) відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства з питань ЦЗ; 9) виправданого ризику та відповідальності керівників сил ЦЗ за забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та ін. невідкладних робіт.

Тема 11. Сили цивільного захисту України.

Сили цивільного захисту – аварійно-рятувальні формування, спеціалізовані служби та інші формування ЦЗ, призначені для проведення аварійно-рятувальних та ін. невідкладних робіт з ліквідації НС.

Органи управління цивільного захисту України: 1) центральним органом виконавчої влади з питань ЦЗ населення і територій є Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. ДСНС України входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від НС та запобігання їх виникненню, ліквідації НС, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних

служб, а також гідрометеорологічної діяльності. ДСНС України здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням та виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту; 2) в обласних державних адміністраціях, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях діють Управління з питань цивільного захисту, які є структурними підрозділами і входять до складу обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації. Територіальним органом ДСНС України в області є Управління ДСНС України; 3) у районних державних адміністраціях, а також у містах Києві та Севастополі у міських районних державних адміністраціях є відділи з питань цивільного захисту, які є структурним підрозділом і входять до складу районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації. Територіальним органом ДСНС в районах є районні відділи ДСНС України; 4) на підприємствах, в установах і організаціях органами управління з питань ЦЗ є структурні підрозділи (посадові особи) з питань ЦЗ.

Змістовий модуль 6. Цивільний захист в державі та світі

Тема 12. Єдина державна система цивільного захисту.

Це сукупність органів управління, сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів АРК, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері ЦЗ у мирний час та в особливий період.

До сил ЦЗ належать: 1) оперативно-рятувальна служба ЦЗ; 2) аварійно-рятувальні служби; 3) формування ЦЗ; 4) спеціалізовані служби ЦЗ; 5) пожежно-рятувальні підрозділи (частини); 6) добровільні формування ЦЗ. Засоби цивільного захисту – протипожежна, аварійно-рятувальна та ін. спеціальна техніка, обладнання, механізми, прилади, інструменти, вироби медичного призначення, лікарські засоби, засоби колективного та індивідуального захисту, які призначені та використовуються під час виконання завдань ЦЗ.

Тема 13. Міжнародні правові основи цивільного захисту.

4 Женевські Конвенції, в яких ООН зобов'язала держави, що ведуть війну, дотримуватись норм гуманізму і порядку їх реалізації: "Про поліпшення долі поранених і хворих в діючих арміях"; "Про поліпшення долі поранених, хворих і осіб, які потерпіли корабельну аварію у складі збройних сил на морі"; "Про поведінку з військовополоненими"; "Про захист цивільного населення під час війни".

В теперішній час ЦЗ надається особлива увага, і необхідність координації і об'єднання зусиль при боротьбі з лихами не викликає сумнівів. Спільні дії декількох країн дозволяють сконцентрувати ресурси для подолання наслідків НС, яких у однієї країни, як правило, виявляється недостатньо. У ліквідації наслідків НС і наданні допомоги потерпілому населенню беруть участь і міжнародні організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. «Безпека життєдіяльності»												
Змістовий модуль 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності												
Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності	13	3	4			6	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»	12	3	3			6	–	–	–	–	–	–
Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори	12	3	3			6	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 1	37	9	10			18	–	–	–	–	–	–
Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності												
Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності	12	3	3			6	–	–	–	–	–	–
Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	11	2	3			6	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	23	5	6			12	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 1	60	14	16			30	–	–	–	–	–	–
Модуль 2. Охорона праці												
Змістовий модуль 3. «Охорона праці»												
Тема 6. Правові та організаційні питання з охорони праці	16	4	4			8	–	–	–	–	–	–
Тема 7. Законодавство України з охорони праці	15	3	4			8	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 3	31	7	8			16	–	–	–	–	–	–
Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму												
Тема 8. Державне управління охороною праці, організація охорони праці	15	4	4			7	–	–	–	–	–	–

на виробництві, контроль і нагляд за охороною праці												
Тема 9. Аналіз травматизму і професійних захворювань	14	3	4			7	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 4	29	7	8			14	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	60	14	16			30	-	-	-	-	-	-
Модуль 3. Цивільний захист												
Змістовий модуль 5. Система цивільного захисту України												
Тема 10. Основні засади державної політики у сфері цивільного захисту.	16	4	4			8	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Сили цивільного захисту України.	15	3	4			8	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовним модулем 5	31	7	8			16						
Змістовий модуль 6. Цивільний захист в державі та світі												
Тема 12. Єдина державна система цивільного захисту.	15	4	4			7	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Міжнародні правові основи цивільного захисту.	14	3	4			7						
Разом за змістовим модулем 6	29	7	8			14	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	60	14	16			30	-	-	-	-	-	-
Усього годин	180	42	48	-	-	90	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Основні поняття та визначення БЖД	4
2	Ризик та небезпека в предметній діяльності	4
3	Людина як елемент системи “людина – життєве середовище”	4
4	Засоби індивідуального та колективного захисту населення	4
	Разом	16
Модуль 2. Охорона праці		
7	Навчання та інструктажі з охорони праці	2
8	Розробка інструкцій з охорони праці	2
9	Долікарська допомога потерпілим	2
10	Розслідування і облік нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві	2
11	Визначення параметрів мікроклімату	2
12	Дослідження забрудненості повітря виробничим пилом	2
13	Дослідження забрудненості повітря шкідливими газами	2
14	Визначення освітленості виробничих приміщень і робочих місць	2
	Разом	16
Модуль 3. Цивільний захист		
15	Оцінка пожежної обстановки	8
16	Самодопомога і взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях	8
	Разом	16
	Усього годин	48

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (24.02.1994)	2
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2
3	Закон України «Про охорону праці» (04.10.1992)	2
4	Закон України «Про пожежну безпеку» (17.12.1993)	2
5	Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»	2
6	Постанова Кабінету Міністрів України № 1198 від 03.08.1998 «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру»	2
7	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (19.11.1992)	2
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992)	2
9	Закон України «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»	2
10	Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»	1
11	Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.)	1
	Разом	20
Модуль 2. Охорона праці		
12	Наукова база охорони праці України	4
13	Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, устаткування, перероблюваної сировини та інших чинників виробництва на функціонування організму	4
14	Оцінка стану охорони праці на підприємствах	3
15	Аналіз травматизму в сільському господарстві	3
16	Моделювання виробничих небезпек	6
17	Технічні засоби пожежогашіння, їх види, особливості конструкцій	4
18	Оптимальні значення освітленості робочого місця та способи його нормалізації	3
19	Розрахунок систем вентиляції виробничих приміщень.	3

20	Системи вентиляції, розрахунок повітрообміну для приміщень	3
21	Розрахунок об'єму пожежного резервуару для підприємства.	3
22	Розрахунки розмірів світлових отворів в виробничих приміщеннях та штучного освітлення.	3
23	Атестація і паспортизація умов праці	3
	Разом	41
Модуль 3. Цивільний захист		
24	Захист працівників у НС	8
25	Негативний вплив та захист працівників від електромагнітного випромінювання різних частот	6
26	Захист від НС	4
27	Прилади радіаційної і хімічної розвідки	6
28	Основи ЦЗ України	5
	Разом	29
	Усього годин	90

7. Методи навчання

Під час викладення лекційного матеріалу:

- лекція, повідомлення та закріплення нових знань, розповідь, співбесіда;
- зображення ілюстрацій на дошці, плакатах;
- демонстрація відеофрагментів, мультимедійних фото- та відеофрагментів.

Під час проведення практичних занять:

- використання сучасного устаткування, приладів, пристосувань, інструменту;
- самостійне вивчення теми дисципліни.

8. Методи контролю

Дисципліна має п'ять змістовних модуля, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання: контрольного опитування у вигляді письмових тестів, індивідуальних завдань на практичних заняттях, самостійної роботи.

Підсумковий контроль – залік, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру.

Зараховано – студент добре знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його, не допускає суттєвих неточностей, вибирає правильну відповідь, правильно застосовує теоретичні знання під час розв’язання практичних завдань. Знає основні завдання охорони праці та обґрунтовує безпечні умови праці під час професійної діяльності. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав не менше 51%.

Не зараховано – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає багато суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичні завдання. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав менше, ніж 51%.

9. Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни

Модуль 1					ПМК	Модуль 2				Модуль 3				ПМК	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2			ЗМ 3		ЗМ 4		ЗМ 5					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5		Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т12	Т13		
5	5	5	5	10	15	5	5	5	5	5	5	5	5	15	100

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Модульна програма, рекомендована література, методичні вказівки для проведення практичних робіт

1. Цигода В. С. БЖД. Навчально-методичний посібник з безпеки життєдіяльності / В. С. Цигода . — Умань, 2011, 95 с.;

2. Пістун І. П. Практикум з безпеки життєдіяльності / І. П. Пістун, Ю. В. Кіт, А. П. Березовецький : Навчальний посібник. – Суми: Інверситетська книга, 2002. – 232 с.;

3. Березовський А. П., Трус О. М, Прокопенко Е. В. Методичні вказівки для виконання практичних занять із навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності 193 Геодезія та землеустрій освітнього рівня Молодший бакалавр та Бакалавр. Умань, 2022. 55 с.

4. Нікітіна О.В. «Безпека життєдіяльності» Методичні вказівки для виконання практичних завдань студентами ОС «Бакалавр». Умань 2020. 43 с.

5. Нікітіна О. В. «Безпека життєдіяльності» Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів ОС «Бакалавр». Умань 2020. 15 с.

комп'ютерні слайди та мультимедійні фрагменти технологічних операцій, конспекти лекцій, а також наочні методичні матеріали.

14. Рекомендована література

Базова

1. Безпека життєдіяльності. / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний. За ред. Є.П. Желібо: Навч. посібник. – Львів: Новий Світ -2000, 2001. – 320с.
2. Заплатинський В.М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. – К.: Київ. держ торг.-екон. ун-т, 1999. – 207 с.
3. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 1999. – 301 с.
4. Скобло Ю.С., Тищенко Л.М., Цапко В.Г. Безпека життєдіяльності. – К.: Нова книга, 2000. – 368 с.
5. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. – К. : Знання – Прес, 2003. – 455 с.
6. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності . – К.: НМЦ, 1997. – 292 с.
7. Стеблюк М.І. Цивільна оборона.-К.: Урожай, 2003 – 356 с.
8. Стеблюк М.І. Цивільна оборона –К.: Знання – Прес, -455 с.
9. Франчук В.С. Цивільна оборона. – Л.: Афіша, 2001, -332с.
10. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці. Харків : LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
11. Одарченко М. С., Одарченко А. М., Степанов В. І., Черненко Я. М.. Основи охорони праці : підручник. Х. : Стиль-Издат, 2017. 334 с.

- 12.Ткачук А. І., Богомаз-Назарова С. М. Основи охорони праці. Курс лекцій : навч. посіб. Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 156 с.
- 13.Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Зеркалов Д. В., Полукаров О. І., Коз'яков В. С., Мітюк Л. О., Полукаров Ю. О., Луц Т. Є. Основи охорони праці : підручник. 3-є видання, доповнене та перероблене. За ред. К. Н. Ткачука. К. : Основа, 2014. 456 с.
- 14.Голінько В. І. Основи охорони праці : підручник. 2-ге видання. Д. : НГУ, 2014. 271 с.
- 15.Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці : підручник. 5-е видання. За ред. М. П. Гандзюка. К. : Каравела, 2011. 384 с.
- 16.Жидецький В. П. Основи охорони праці. Підручник. Видання 3-є, перероб. і доп. Львів : УАД, 2006. 336 с.
- 17.Бутко Д. А., Лущенко В. Л., Рогач Ю. П., Петров В. В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.
- 18.Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.–223 с.
- 19.Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.-384 с.
- 20.Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р.,-136с.
- 21.Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. "Техногенна та природна небезпека". Т.3."Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування".Посібник.-К.: КІМ, 2007, 2008.-636 с.,-152 с.
- 22.Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна оборона. –Миколаїв: УДМТУ, 2002.-155 с.

23. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.–К: Центр учбової літератури, 2008.–158 с.
24. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.
25. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
26. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.–К: Знання-Прес, 2007.–487 с.
27. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред.. проф.. М.О. Біляковича.–К.: Арістей, 2007.–386 с.

Допоміжна

1. Бедрій Я.І., Боярська В.М., Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посібник для студентів технічних вузів. – Л., 1997. – 275 с.
2. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом «Дашков и К», 2000. – 678 с.
3. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / За ред. М. Назарука. – Львів: За вільну Україну, 1997. – 275 с.
4. Боков В.А., Луцник А.В. Основы экологической безопасности: Учеб.пособ. – Симферополь: СОНАТ, 1998. – 224 с.
5. Джигирей В.С., Жидецький . Безпека життєдіяльності . – Львів: Афіша, 1999. – 254 с.
6. Смоляр В.І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. – К.: Здоров'я України червоний хрест, 1991. – 32 с.
7. Гетьман В. Перша долікарська допомога в екстремальних ситуаціях. Охорона праці – 1995 №5. – с 28-32.
8. Купчик М. П., Гандзюк М. П., Степанець І. Ф., Вендичанський В. Н., Литвиненко А. М., Іваненко О. В. Охорона праці. Лабораторний практикум. К. : Основа, 1998. 224 с.
9. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третьякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова

- безпека : навч. посіб. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. К. : «Основа» 2009. 350 с.
10. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : навч. посіб. За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : «Тріада плюс», 2010. 648 с.
11. Охорона праці (практикум) : навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : «Тріада плюс», 2011. 436 с.
12. Серіков Я. О. Основи охорони праці : навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.
13. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков И.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие.–К.НТУУ КПИ,200.,–363с.
14. Глотов “Безопасность жизнедеятельности человека на морских судах“, 2000г.- 320с.
15. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ "Українська технологічна група". К.–1998.–526с.
16. Джиргей В.С., Жидецький В.Ц., Безпека життєдіяльності. Львів “Афіша”,1999.- 252с.
17. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І.-Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005.-338 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. Основний закон. К., 1996.
2. Про адміністративні порушення: Закон України. К., 1993.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань : Закон України від 14 січня 1998 р. К., 1998.
5. Про охорону здоров'я : Закон України. К., 1992.
6. Про охорону праці : Закон України. К., 1992.
7. Про пожежну безпеку : Закон України. К., 1993.
8. Про цивільну оборону України : Закон України від 3 лютого 1993 р. К., 1993.
9. Закон України : Про правові засади цивільного захисту від 24 червня 2004 р.

10. Закон України : Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 р.
11. Закон України : Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.
12. Закон України : Про правовий режим надзвичайного стану від 16 березня 2000 р.
18. Державні стандарти України ЗДУТУ з питань охорони праці.
19. Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО. 00–4.12–05.
20. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. НПАОП 0.00– 6.02–04.
21. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи). К., 1997. Т.1,2,3,4.
22. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу. Охорона праці. 1998. № 6. С. 28–29.
23. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00–01–00. К. : Форт, 2001. 378 с.
24. Закон України : Про аварійно-рятувальні служби від 14 грудня 1999 р.
25. Кодекс законів про працю України.
26. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
27. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
28. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
29. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
30. НПАОП 0.00–1.28–10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.

- 31.НПАОП 0.00–4.03–04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
- 32.НПАОП 0.00–4.09–07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
- 33.НПАОП 0.00–4.11–07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
- 34.НПАОП 0.00–4.15–98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
- 35.НПАОП 0.00–4.21–04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
- 36.НПАОП 0.00–6.03–93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
- 37.Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з питань праці (Держпраця). URL : <http://dsp.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL : <http://www.mns.gov.ua>.
3. Фонд соціального страхування України. URL : <http://fssu.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua>
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL : <http://www.nau.ua>.

16. Зміни у робочій програмі в 2022 р.

Відбулися уточнення системи контролю та оцінювання знань.